

Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Wkład regionów i miast w rozwój Afryki

(2020/C 141/06)

Sprawozdawca: Robert ZEMAN (CZ/EPL), radny miasta Prachaticice**ZALECENIA POLITYCZNE**

EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW

Podstawowe założenia

1. Przypomina, że zrównoważony rozwój i skuteczna polityka rozwojowa zależą od wielu innych zagadnień i strategii politycznych, takich jak ogólne wsparcie dla nawiązywania kontaktów osobistych i ustanawiania ram współpracy między samorządami lokalnymi i regionalnymi, polityka społeczna i zdrowotna, zarządzanie migracją, bezpieczeństwo i ochrona, wspieranie zrównoważonego rozwoju gospodarczego, zwłaszcza małych i średnich przedsiębiorstw, promowanie wymiany wiedzy i dobrej administracji itp., oraz wywierają wpływ na te zagadnienia. Władze lokalne i regionalne są kluczowymi podmiotami w wielu z tych kwestii, zarówno w UE, jak i poza nią, dlatego też zasadnicze znaczenie ma opracowywanie nowych pomysłów, które mogą przyczynić się do zrównoważonego rozwoju, zwłaszcza w Afryce.
2. Apeluje, by UE przyjęła całościowe podejście, i podkreśla, że powodzenie zaproponowanych środków będzie zależało od nawiązania ścisłej współpracy z odpowiednimi partnerami w krajach afrykańskich i w instytucjach międzynarodowych, jak na przykład UNHCR ⁽¹⁾ czy IOM ⁽²⁾.
3. Zauważa, że szeroko rozumiana współpraca rozwojowa i gospodarcza jest jednym ze sposobów na zajęcie się przyczynami migracji do UE. Podkreśla, że działanie dotyczące złożonej i mającej wielorakie skutki kwestii migracji wymaga i będzie wymagać znacznej ilości zasobów publicznych w UE. Takie podejście mogłoby również pomóc zmniejszyć negatywne postrzeganie migracji do UE związane z aspektami społecznymi i kwestiami bezpieczeństwa oraz złagodzić niektóre napięcia w społeczeństwach europejskich podsycające polityczny i społeczny ekstremizm.

Dotychczasowe działania i opinie Komitetu Regionów

4. Przypomina w związku z tym o dotychczasowych bardzo ważnych pracach Komitetu Regionów i szczególnie o opiniach sporządzonych przez sprawozdawców Hansa Janssena, Petera Bossmana i Jesúa Gamalla Allera ⁽³⁾ oraz proponuje wskazane poniżej obszary do rozważań i bardziej konkretne środki z myślą o poprawie warunków życia i promowaniu zrównoważonego rozwoju w Afryce, tak aby zmniejszyć odczuwaną przez ludzi presję zmuszającą ich do emigracji ⁽⁴⁾.
5. Ponownie wyraża swoje poparcie dla proponowanego Instrumentu Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej (ISWMR) jako istotnego źródła finansowania w ramach ukierunkowanego wsparcia zrównoważonego rozwoju. Ponownie wzywa do wprowadzenia specjalnych programów z osobnym budżetem – nie tylko w ramach ISWMR ⁽⁵⁾ – z myślą o wspieraniu działań miast i regionów UE w obszarze rozwoju, włączając w to szereg długoterminowych projektów w Afryce. Takimi programami mogłyby zarządzać bezpośrednio europejskie regiony z całej UE. Umożliwiłyby one zaangażowanie miast, gmin, przedsiębiorstw i organizacji nienastawionych na zysk z tych regionów w projekty, które – zgodnie z celami zrównoważonego rozwoju ONZ ⁽⁶⁾ – dążą do poprawy jakości życia w konkretnych obszarach geograficznych.

⁽¹⁾ <https://www.unhcr.org/>

⁽²⁾ <https://www.iom.int/>

⁽³⁾ Opinie KR-u: „Sąsiedztwo i świat”, Hans Janssen, 2018; „Fundusz Migracji i Azylu”, Peter Bossman, 2018; „Migracja na szlaku środkowosródziemnomorskim”, Hans Janssen, 2017; „Ramy partnerstwa z państwami trzecimi w zakresie migracji”, Peter Bossman, 2017; „Wniosek dotyczący nowego konsensusu europejskiego w sprawie rozwoju »Nasz świat, nasza godność, nasza przyszłość«”, Jesús Gamallo Aller, 2017; „Ochrona uchodźców w ich regionach pochodzenia: nowa perspektywa”, Hans Janssen, 2016; „Godne życie dla wszystkich: od wizji do wspólnego działania”, Hans Janssen, 2015.

⁽⁴⁾ Fundacja Mo Ibrahim: https://mo.ibrahim.foundation/sites/default/files/2020-01/2019_Forum_Report_2.pdf.

⁽⁵⁾ Opinia KR-u „Sąsiedztwo i świat”, Hans Janssen, 2018.

⁽⁶⁾ Cele zrównoważonego rozwoju ONZ: <https://www.undp.org/content/undp/en/home/sustainable-development-goals.html>.

6. Zaznacza, że tak wprowadzone programy powinny być postrzegane jako długofalowe, tak aby umożliwić wszystkim uczestnikom równie długoterminowe zaangażowanie.
7. Aby zachęcić regiony – zwłaszcza te, które nie posiadają szczególnego doświadczenia we współpracy na rzecz rozwoju – do udziału w takich programach, należy przewidzieć w ramach tych programów system zachęt i wsparcia technicznego.
8. Jest przekonany, że stworzenie takich specjalnych programów mogłoby umożliwić europejskim regionom, miastom, przedsiębiorstwom, organizacjom pozarządowym i obywatelom zamieszkującym te obszary zwiększenie ich możliwości aktywnego promowania zrównoważonego rozwoju poza UE, podnoszenia własnej wiedzy na temat życia w innych częściach świata, szczególnie w Afryce, oraz rozwijania możliwości biznesowych w trakcie tego procesu.
9. Proponuje, by takie programy opierały się na zachęcaniu regionów do udziału, ze szczególnym uwzględnieniem współpracy transgranicznej, w celu łączenia doświadczeń, zasobów ludzkich oraz wiedzy fachowej.
10. Apeluje, by takie programy były jak najprostsze pod względem administracyjnym.

Nawiązywanie kontaktów osobistych i zwiększanie ich oddziaływania jako podstawowe narzędzie skutecznej współpracy na rzecz rozwoju

11. Przypomina, że niektóre regiony najbardziej oddalone w UE mają bliskie historyczne więzi z Afryką oraz doświadczenia w dziedzinach mających znaczenie dla swych sąsiadów. Wnosi, by zmaksymalizowano możliwości współpracy po obu stronach granicy z jak najbardziej elastycznym wykorzystaniem możliwości, jakie oferuje następny okres w ramach europejskiej współpracy terytorialnej i Instrumentu Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej (ISWMR).
12. Uważa, że zasadnicze znaczenie ma wykorzystanie współpracy oraz sojuszy gmin i regionów Unii Europejskiej z ich afrykańskimi odpowiednikami, w celu przyjęcia spójnego podejścia do różnych polityk, jak również spożytkowanie wiedzy o rozwoju i współpracy regionalnej oraz innowacji (zgodnie ze strategią inteligentnej specjalizacji).
13. Podkreśla, że dla długoterminowej stabilności projektów zasadnicze znaczenie ma zbudowanie jak największego kapitału bezpośrednich relacji między obywatelami, aby zapewnić odpowiedzialność obu stron za projekty i tym samym zwiększyć wpływ tych projektów na obywateli.
14. Jest przekonany, że mobilność, wzmacnianie i poszerzanie prawdziwych relacji partnerskich, za pośrednictwem przedstawicieli, a także bezpośrednio między mieszkańcami regionów, miast i gmin krajów zarówno w UE, jak i Unii Afrykańskiej, mają zasadnicze znaczenie dla zapewnienia szerokiego poparcia społecznego dla realizacji takich projektów. Samorządy i podmioty terytorialne należą do organów politycznych, które cieszą się największym szacunkiem i mają największą legitymację do skutecznej realizacji projektów mających na celu poprawę jakości życia w Afryce.
15. W świetle doświadczeń swych członków zauważa, że wystarczająco dobre, aktywne i zróżnicowane osobiste relacje między decydentami politycznymi, społeczeństwem obywatelskim i obywatelami są podstawą realizacji konkretnych projektów oraz ich długoterminowości i dobrego funkcjonowania.
16. Jest przekonany, że dobrej jakości informacje na temat faktycznych warunków życia ludzi, zwykłych obywateli zarówno w UE, jak i w Afryce, są jednym z istotnych narzędzi, które mogą przyczynić się do zmniejszenia zainteresowania nieuregulowaną migracją do Europy. Informacji nie mogą przekazywać jedynie media, ale na ile to możliwe, informacje te powinny przepływać w ramach relacji typu „równy z równym”, czyli bezpośredniej wymiany między samorządami lokalnymi i regionalnymi, co może przyczynić się do lepszego wzajemnego zrozumienia różnych realiów kulturowych i społeczno-gospodarczych oraz ulepszyć wdrażanie projektów w zakresie rozwoju. Takie relacje trzeba w związku z tym nawiązywać, a także wspierać finansowo.
17. Popiera jak najszerzy wkład miast i regionów oraz ich gmin także w tych państwach członkowskich UE, które nie mają obecnie silnych powiązań w zakresie współpracy na rzecz rozwoju z państwami Afryki. Taki wkład mógłby prowadzić ku powszechniejszej, bardziej zróżnicowanej i skuteczniejszej realizacji projektów i działań wspierających zrównoważony rozwój w państwach afrykańskich, a jednocześnie do wzmocnienia legitymacji takiej współpracy w oczach obywateli tych państw członkowskich. Z myślą o pokonaniu deficytów kulturowych i językowych wartościowym rozwiązaniem mogą być także trójstronne partnerstwa regionalne i lokalne.

Całościowe podejście do współpracy z regionami i gminami Afryki jako podstawa sukcesu w perspektywie długoterminowej

18. Podkreśla, że transfer doświadczeń europejskich samorządów związanych z wypełnianiem codziennych zadań w ramach bezpośredniego zarządzania danym terytorium i wzajemnej współpracy, zwłaszcza transgranicznej, w połączeniu z całościowym podejściem, które nie jest ukierunkowane tylko na współpracę rozwojową, to skuteczne narzędzia poprawy warunków życia w państwach Unii Afrykańskiej.

19. Sugeruje w związku z tym, że projekty mające na celu dzielenie się dobrymi praktykami, takie jak inicjatywa nikozyjska KR-u, to użyteczne narzędzie bezpośredniej i konkretnej współpracy między UE a partnerami spoza UE na poziomie lokalnym i regionalnym ⁽⁷⁾.

20. Proponuje, by w ramach projektów administrowanych przez regiony UE dążyć do ścisłego partnerstwa z przedsiębiorstwami, organizacjami pozarządowymi lub ekspertami z tych regionów we współpracy z gminami, przedsiębiorstwami gminnymi, lokalnymi afrykańskimi firmami, organizacjami i pracownikami. Takie projekty muszą być ukierunkowane na realizację celów zrównoważonego rozwoju ⁽⁸⁾ (planowanie przestrzenne, zaopatrzenie w wodę i oczyszczanie ścieków, gospodarowanie odpadami i ich wykorzystanie w gospodarce o obiegu zamkniętym itp.) oraz reagować na potrzeby społeczności w sposób elastyczny i długoterminowy.

21. Jest świadomy, że realizacja projektów mających na celu promowanie zrównoważonego rozwoju w Afryce jest bardzo złożona, wymagająca i często ryzykowna. Dlatego też uważa, że należy stworzyć dodatkowe instrumenty wsparcia dla miast i regionów UE w ich projektach współpracy, skoncentrowane na trwałości i bezpieczeństwie projektów oraz promowaniu wspólnych działań, które stanowią zachętę do ich realizacji i stabilizują ich realizację w perspektywie długoterminowej.

22. Proponuje, aby projekty, dzielenie się dobrymi praktykami i inne działania miały szczególnie na celu ustabilizowanie sytuacji młodych ludzi i wzmocnienie pozycji kobiet w społeczeństwie ⁽⁹⁾, zarówno w odniesieniu do grup, jak i do osób indywidualnych, w tym poprzez partnerskie wdrażanie, co umożliwi im rozwój osobisty i zwiększenie wiary w lepszą przyszłość, a tym samym wzmocnienie ich zdolności do wniesienia wkładu w zrównoważony rozwój ich lokalnych społeczności.

23. Uważa, że małe i średnie przedsiębiorstwa są podstawą sprawnie działającego, nowoczesnego i stabilnego społeczeństwa obywatelskiego, dlatego oprócz projektów wspierających rozwój tych przedsiębiorstw w Afryce proponuje także wdrożenie działań takich jak praktyki zawodowe w UE, wymiany pracowników czy zakładanie wspólnych europejskich i afrykańskich przedsiębiorstw oraz wszelkie inne działania prowadzące do zwiększenia zatrudnienia w małych przedsiębiorstwach.

24. Jest świadomy, że z jednej strony konieczne jest promowanie lokalnych rozwiązań w dziedzinie zatrudnienia, przedsiębiorczości, zdrowia, ochrony środowiska i innych działań, a z drugiej strony trzeba też pomagać wzmocnić wzajemną wymianę handlową, przedsiębiorczość i współpracę na szczeblu międzynarodowym.

25. Zauważa, że wszystkie działania mają na celu pomoc w poprawie jakości życia konkretnych osób, rodzin i społeczności lokalnych z myślą o wspieraniu wzrostu klasy średniej jako bazy stabilnego i zdrowego społeczeństwa.

26. Zdaje sobie sprawę, że powodzenie projektów wspierających zrównoważony rozwój zależy od działań w zakresie informowania na temat doświadczeń UE, państw członkowskich oraz władz lokalnych i regionalnych, które mogą być przydatne dla partnerów lokalnych. Ważne jest także wskazanie lokalnych osób kontaktowych, które mogłyby uczestniczyć w realizacji projektów lub które pomagałyby młodzieży, szkołom i instytucjom reprezentującym określone interesy w znalezieniu odpowiednich partnerów do wymiany doświadczeń, wymiany osób itp.

27. Proponuje wykorzystanie dostępnych technologii komunikacyjnych i sieci społecznościowych, by jak najszerzej i jednocześnie w sposób jak najbardziej zindywidualizowany rozpowszechniać – na podstawie oficjalnych źródeł z UE i jej regionów – możliwie najbardziej wiarygodne informacje, tak aby zmniejszyć wpływ informacji wprowadzających w błąd i dezinformacji zarówno w odniesieniu do UE, jak i państw afrykańskich.

28. Sądzi, że szersze relacje i współpraca między regionami UE i Unii Afrykańskiej mogą doprowadzić w przyszłości do poprawy jakości stosunków również na poziomie poszczególnych krajów UE i UA. Nowe, bliższe partnerstwo między równymi partnerami mogłoby umożliwić inne ważne formy współpracy oraz stopniowy rozwój gospodarczy i społeczny, co przyczyniłoby się także do zmniejszenia presji emigracyjnej.

⁽⁷⁾ Inicjatywa nikozyjska: <https://cor.europa.eu/en/our-work/Pages/Libya.aspx>.

⁽⁸⁾ Cele zrównoważonego rozwoju ONZ: <http://www.un.org.pl/>.

⁽⁹⁾ Fundacja Mo Ibrahim: https://mo.ibrahim.foundation/sites/default/files/2020-01/2019_Forum_Report_2.pdf.

Projekty pilotażowe jako niezbędny element praktycznej weryfikacji teoretycznych założeń postawionych w opinii

29. Potwierdza swoje przekonanie, że UE powinna myśleć globalnie i działać lokalnie, i uważa, że podstawowy proces działania w ramach przedstawionego planu powinien zawsze przebiegać oddolnie. W niniejszej opinii podkreśla zatem potrzebę wykorzystania doświadczenia europejskich władz regionalnych i lokalnych oraz przedsiębiorstw i ekspertów, we współpracy z ich afrykańskimi odpowiednikami, w celu zapewnienia sprawnej realizacji działań i projektów.

30. Celem niniejszej opinii jest przyczynienie się, na ile to możliwe, do zrównoważonego rozwoju społeczności miast i gmin państw afrykańskich. Apeluje się więc o jak najszybsze uruchomienie projektów pilotażowych i innych powiązanych działań, które są niezbędne do udanego ustanowienia długoterminowej pomocy dla państw afrykańskich, w których ze względów politycznych i związanych z bezpieczeństwem można zmniejszyć zainteresowanie nieuregulowaną migracją nie tylko do UE, ale również w samej Afryce.

Bruksela, dnia 12 lutego 2020 r.

Apostolos TZITZIKOSTAS

*Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Regionów*
